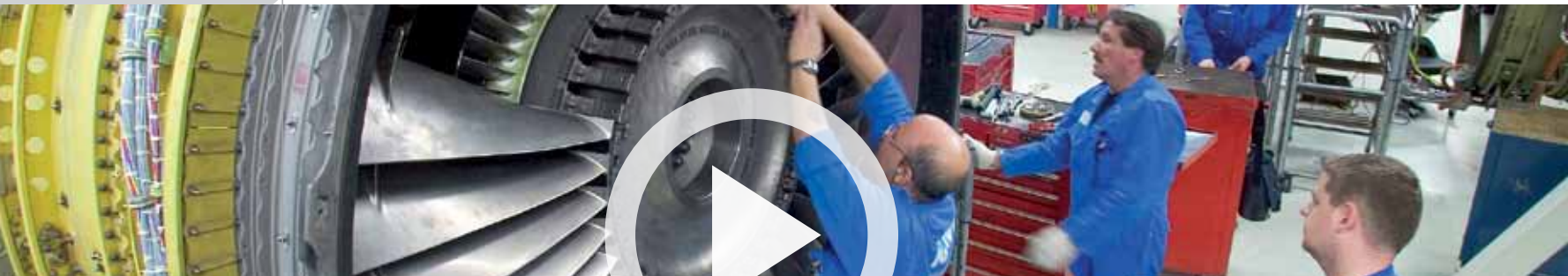

Strategische Agenda West-Brabant 2012-2020

HOME	0
INHOUD	1
VOORWOORD	2
EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE	4
LEESWIJZER	6
VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING	8
HET DNA VAN WEST-BRABANT	10
Verleden	10
Heden	10
Toekomst	10
WEST-BRABANT IN 2020	14
Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied	16
Kansen voor West-Brabant	16
Aandachtspunten voor West-Brabant	16
Dragers van West-Brabant	16
RANDVOORWAARDEN	24
VERVOLGTRAJECT	28
BIJLAGEN	30
Onderbouwing economische transitie	30
SWOT-analyse	34
Bronnenlijst	36
COLOFON	38

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

VOORWOORD

Voor u ligt het visiedeel van de Strategische Agenda West-Brabant 2012-2020, waarin het inhoudelijke kader en de ambities voor de komende jaren staan beschreven.

Deze is tot stand gekomen door nauwe samenwerking tussen externe partners vanuit het bedrijfsleven, onderwijs, welzijns- en zorginstellingen, BMF (Brabantse Milieu Federatie), Waterschap Brabantse Delta, ZLTO, cultuurinstellingen en de West-Brabantse raadsleden.

Medio 2010 is het proces van actualisering van de Strategische Agenda gestart.

Na enkele bijeenkomsten met bovengenoemde partijen is een bouwstenennotitie opgeleverd. In de eerste helft van 2011 is de conceptvisie aangeboden aan de colleges van de 19 gemeenten, de gemeenteraden en de externe partners, met het verzoek hun commentaar te formuleren. Aan de hand hiervan is het visiedeel aangescherpt tot het nu voorliggende document.

Het visiedeel van deze Strategische Agenda biedt de komende jaren houvast bij de ontwikkelingen die op onze regio afkomen en de wijze waarop we daarop willen reageren. In het in 2012 uit te brengen Uitvoeringsprogramma geven de vertegenwoordigers van de drie O's (ondernemers, onderwijs, overheid) aan hoe ze dat concreet gaan doen.

Wij bedanken alle betrokkenen hartelijk voor hun constructieve bijdragen en tevens wensen wij hen veel succes met de uitvoering van deze agenda.

P.A.C.M. van der Velden
Voorzitter Regio West-Brabant

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

In de zomer van 2008 hebben de colleges van 18 West-Brabantse gemeenten en de Zeeuwse gemeente Tholen hun samenwerkingsambitie vastgelegd in de Strategische Agenda West-Brabant 2008-2011. In die periode zijn via een aantal programmaliijnen en projecten flinke stappen gezet in een verdergaande samenwerking. Hiermee heeft onze regio aangetoond dat ze krachten efficiënt en effectief kan bundelen. We noemen hier enkele succesvolle voorbeelden:

- In het meerjarenprogramma 'Brabant aan Zee' bundelen overheid, onderwijs en ondernemers hun krachten met als doel onze regio als belangrijk watersportgebied op de kaart te zetten.
- Samenwerking in het kader van duurzaamheid heeft haar beslag gekregen in het 'Verdrag van Dussen'.
- Op het gebied van Leefbaarheid is met de Integrale dorpsontwikkelingsplannen (Idops) en de pilot 'Regionale aanpak Leefbaarheid' duidelijk aangegeven hoe onze regio het landelijk gebied met zijn kleine kernen vitaal wil houden.
- Op 1 januari 2011 is de regionale slagkracht versterkt door het aangaan van een gemeenschappelijke regeling en het fysiek accommoderen van de ambtelijke capaciteit in het 'West-Brabant Huis' te Etten-Leur.
- Kortom, samenwerking in West-Brabant loont voor klein en groot. De 19 gemeenten willen deze succesvolle alliantie de komende jaren dan ook verder uitbouwen en versterken.

'Verandering en beweging' is de enige werkelijke constante en daarom is een periodieke herijking van de Strategische Agenda noodzakelijk. Dit heeft geleid tot het voorliggende visiedeel van de Strategische Agenda West-Brabant 2012-2020. Deze speelt in op actuele ontwikkelingen, bouwt voort op de bestaande bestuursopdrachten en anticipeert op toekomstige vraagstukken en kansen.

Nadrukkelijk markeert deze herijkte Strategische Agenda de transformatie van de 'overhedensamenwerking' in de afgelopen periode naar een 'gouden driehoek' tussen overheden, ondernemers en onderwijs (de drie O's) in de komende jaren.

Dit visiedeel (en straks het Uitvoeringsprogramma) is dan ook in nauwe samenwerking tussen deze drie O's tot stand gekomen. Daarmee is de Strategische Agenda niet langer een exclusief manifest van vooral gemeenten, maar een breed gedragen maatschappelijke agenda voor West-Brabant. Dit is wederom een historische sprong voorwaarts, die onze regio duurzaam zal versterken.

Het breed onderschrijven van deze agenda houdt ook in dat we met elkaar moeten afspreken wie waarvoor verantwoordelijk is tijdens de uitvoering. In nogal wat gevallen zal dat niet de overheid zijn, maar onderwijsinstellingen en/of ondernemers. De overheid is in de meeste gevallen wel minimaal faciliterend. De nieuwe governancestructuur zal vorm krijgen in een 'Strategie Board West-Brabant'.

Nadrukkelijk constateren we dat eerdere vastgestelde visies op diverse beleids-terreinen, niet ter zijde worden geschoven nu deze Strategische Agenda 2012-2020 het licht ziet. Sommige bestaande visies noemen we met naam en toenaam, andere niet; dat zegt echter niets over het belang ervan. Deze nieuwe Strategische Agenda verbindt de bestaande visies en haakt aan bij de daarin gestelde doelen.

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

LEESWIJZER

Deze Strategische Agenda West-Brabant 2012-2020 schetst in het eerste hoofdstuk een beeld van de historie en huidige situatie van onze regio. Het tweede hoofdstuk beschrijft de ontwikkelingen die op West-Brabant afkomen. De eigen ambities en de visie over de gewenste toekomst vindt u in hoofdstuk 3.

Om de ambities te verwezenlijken is een aantal randvoorwaarden van belang. Deze zijn verwoord in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 gaan we kort in op het proces na vaststelling van deze agenda.

In de bijlagen is een sterkte-zwakteanalyse opgenomen, evenals de cijfers die de demografische en economische transitie onderbouwen en een bronnenlijst.

In de loop van 2012 volgt het Uitvoeringsprogramma, dat een overzicht geeft van de inspanningen in de komende jaren. Dat programma wordt toegevoegd aan het visiedeel van de strategische agenda.

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

**VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING**

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

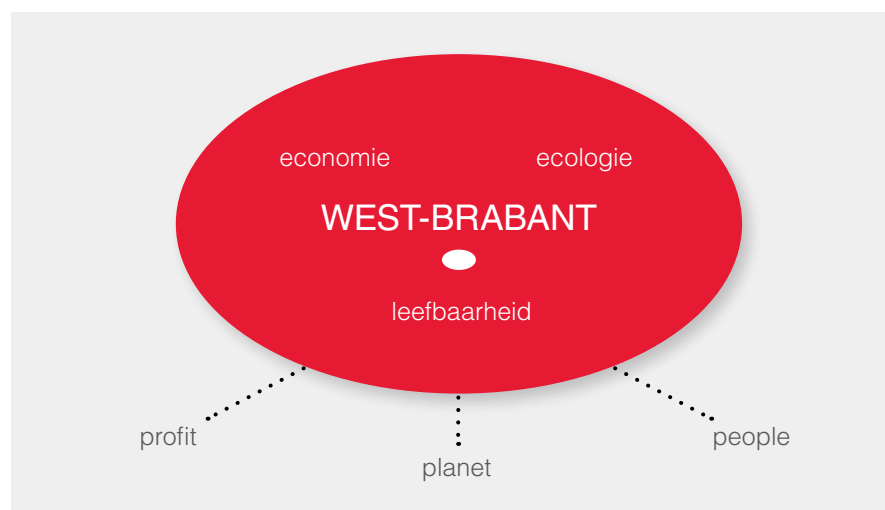
COLOFON

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING

De samenwerking in West-Brabant zal zich tussen 2012 en 2020 zichtbaar laten leiden door vier dominante principes:

1 Duurzame ontwikkeling (triple P)

Geïnspireerd door de Telos-driehoek (Planet, People, Profit) staat de samenwerking in West-Brabant pal voor duurzame ontwikkeling. Dit is een uitgebalanceerd ontwikkelingsproces, gericht op het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur (ecologie), van het lichamelijke en geestelijke welzijn van de inwoners (leefbaarheid) en een gezonde economische ontwikkeling (economie). Verbetering van het ene mag niet ten koste gaan van het andere.

De ontwikkeling is in balans en duurzaam, doordat er geen afwenteling in de tijd (toekomstige generaties) of ruimte (andere regio's) plaatsvindt. Ook de Strategische Agenda gaat bij de benadering van de maatschappelijke vraagstukken uit van dit integrale principe.

2 Brede maatschappelijke alliantievorming (drie O's)

In West-Brabant steken we samenwerking in vanuit de triple Helix-gedachte. Daarbij werken onderwijs, ondernemers en overheid (de 3 O's) nauw samen en versterken elkaar. De overheid heeft voornamelijk een regisserende rol, waarbij bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en onderwijs redelijk autonoom hun investeringsbeslissingen kunnen bepalen.

De overheid staat voor de opgave om iedere partij vanuit diens eigen rol verantwoordelijk te maken voor de toekomstige ontwikkelingen. Die partij zoekt zoveel mogelijk aansluiting bij de ambities van andere partners. In de uit te werken governance-structuur krijgt dit concreet vorm.

3 Samenwerking in vier windrichtingen

West-Brabant maakt binnen Nederland deel uit van de Zuidwestelijke Delta en internationaal van de Rijn-Schelde-Maas-delta. De MIRT¹-verkenning Antwerpen-Rotterdam, de Havenvisie van het Havenbedrijf Rotterdam en de ontwerp-Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte van het Rijk positioneert onze regio steeds op deze manier. Dit betekent dat de samenwerking primair op de schaal van de Zuidwestelijke Delta plaatsvindt. De natuurlijke samenwerkingspartners zijn dan de provincies Noord-Brabant en Zeeland, Drechtsteden, BrabantStad, Stadsregio Rotterdam, Vlaanderen en Midden-Brabant. Breda is als centrumgemeente de schakel tussen deze samenwerkingsverbanden. West-Brabant draagt krachtig en herkenbaar bij aan de duurzame ontwikkeling van de Rijn-Schelde-Maas-delta en is daaraan complementair vanuit zijn eigen kracht.

4 Samenwerking binnen de regio

Voor die opgaven waar samenwerking tussen alle 19 gemeenten noodzakelijk is, werken we samen. Daar waar een kleiner schaalniveau voldoende is, wordt de samenwerking in (sub)regionale allianties vormgegeven. Voorbeelden hiervan zijn samenwerking op het gebied van volkshuisvesting, gemeentelijke bedrijfsvoering en het vormgeven van gedecentraliseerde rijkstaken zoals jeugdzorg, AWBZ² en de nieuwe Wet Werken naar Vermogen. Te allen tijde maatwerk dus. De samenwerking op de verschillende sub-regionale niveaus is daarmee van groot belang voor West-Brabant. Immers, de 19 gemeenten bepalen individueel hoe sterk ze samen willen zijn.

1 Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

2 Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden: waar water, zand en klei elkaar kussen

Een eeuwenoude bouwsteen voor het DNA van West-Brabant wordt gevormd door zijn ondergrond. De overgangszone tussen hoog gelegen zandgrond en laaggelegen veen- en kleigronden en 'de naad' daartussen, met daarop een later gevormde rij van steden, heeft gezorgd voor verschillen in landgebruik, maar ook in nuances in volksaard. Daar waar het noordwesten zich voornamelijk karakteriseert door strakke verkaveling van herwonnen klei- en poldergronden (met een agrarisch productielandschap van dorpen georiënteerd op dijken en kerk), doorsnijden beekdalen in het overige deel van West-Brabant de zandgronden. Hier was het gemengde, kleinschalige agrarische bedrijf dominant, totdat daarvoor in de 20e eeuw specialisatie in de intensieve veehouderij in de plaats kwam. Daarna gingen bedrijven zich weer specialiseren in glastuinbouw en boomteelt.

Tot heel lang lag West-Brabant aan de rand van Holland. Breda en Bergen op Zoom vormden de belangrijkste steden met een militaire en economische betekenis. Vanaf de Middeleeuwen was West-Brabant rijk door landbouw en turfvaart. Na een tijd van armoede door de vele oorlogen wordt de regio in de loop van de 19e eeuw weer rijker en welvarender. Dit zet na de Tweede Wereldoorlog pas echt door met de groei van gemeenten als Roosendaal, Etten-Leur, Oosterhout, Geertruidenberg, Moerdijk en Werkendam tot economische centra. De overige gemeenten pakken hun West-Brabantse rol onder andere op in de sfeer van agrarische bedrijvigheid of toerisme en recreatie.

Heden: de positie en kracht van West-Brabant anno 2011

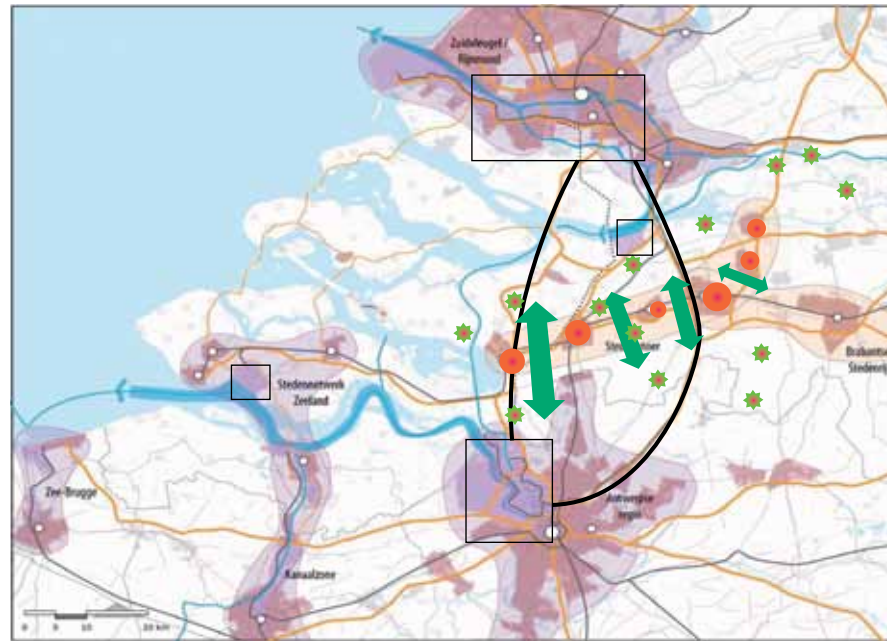
West-Brabant maakt in de huidige tijd deel uit van de Rijn-Schelde-Maas-Delta met de mainports Rotterdam en Antwerpen. Aan zijn strategische ligging ontleent West-Brabant enorme kracht en potentie. Onze regio is goed ontsloten via weg, water, bus en spoor. Door de menselijke maat, de diversiteit van steden, de pracht van dorpen en buitengebieden, en de afwisselende natuur- en waterlandschappen kent West-Brabant een hoogwaardige kwaliteit van leven. Een regio die ook goed zorgt voor het wel en wee van de inwoners. West-Brabant biedt een aantrekkelijk vestigingsmilieu voor mens en bedrijf.

Met zijn kwaliteiten en diversiteit is West-Brabant een sterke regio binnen de Delta: een kralensnoer van steden, verbonden via een efficiënt verkeers- en vervoersysteem. Dankzij groene schakels zijn de stedelijke gebieden niet aaneengegroeid en onderscheiden ze zich met hun eigen identiteit. Gezamenlijk beschikken ze over een goed aanbod van gevarieerde werkgelegenheid, hoogwaardig onderwijs, en sociale en culturele voorzieningen. De sociale samenhang in de dorpen en kernen is hecht, het verenigingsleven bruisend.

Toekomst: transities

Om onze regio duurzaam te versterken, bieden ontwikkelingen op mondiale, (inter-)nationale en provinciale schaal grote kansen en uitdagingen. Er zijn tegelijk zeer belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen die om verantwoorde keuzes vragen.

West-Brabant staat de komende jaren voor een drietal transities:

Figuur 1: West-Brabant in de Rijn-Schelde-Maas delta

a Demografische transitie

In West-Brabant zal de komende jaren de samenstelling van de bevolking veranderen door de vergrijzing (of 'verzilvering')³. Het aantal 65-plussers groeit tussen 2010 en 2040 met 67% (zie bijlage A). In diezelfde periode neemt het percentage kinderen tussen 0-14 jaar met 14% af en ook het percentage 15-64 jarigen daalt. Het hoogtepunt van de vergrijzing is in 2035, als ongeveer 28% van de West-Brabantse bevolking 65 jaar of ouder zal zijn. Dit wijkt niet veel af van de landelijke prognoses. Rekening houdend met migratiesaldo en geboortecijfers daalt ook de beroepsbevolking. De daling is in de landelijke gebieden het grootst, namelijk ruim 25%. In de stedelijke gebieden is de daling van de beroepsbevolking in de periode 2010-2040 ongeveer 10%.

De beschikbaarheid van personeel komt hierdoor dus onder druk te staan. Nu al moeten sectoren grote moeite doen om gekwalificeerd personeel te vinden. Na 2015 zijn er meer arbeidsplaatsen dan werknemers in West-Brabant. De liberalisering van de Europese arbeidsmarkt leidt tot voortzetting van (al dan niet tijdelijke) vestiging van arbeidsmigranten uit andere landen. [Lees verder>>](#)

3 Uit: afstudeerverslag Bevolkingskrimp in West-Brabant; bedreiging of kans? van J.A. Bastiaanssen; juni 2010

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

Een ander gevolg van de vergrijzing is dat de behoefte aan goede en passende voorzieningen op het gebied van zorg en welzijn zal toenemen.

Deze demografische transitie brengt verder met zich mee dat de vraag naar woningen zal veranderen. van kwantitatief naar kwalitatief, naast een toenemende vraag naar tijdelijke huisvesting. Vergrijzing betekent echter niet dat er minder woningen nodig zijn; het aantal eenpersoonshuishoudens stijgt namelijk wel en dus groeit het totaal aantal huishoudens de komende jaren (zie bijlage A).

b Economische transitie

De opkomst van nieuwe economische machten (bijv. de BRIC-landen⁴) noodzaken Westerse/ Europese landen tot innovatie van hun economieën. Zo ook in West-Brabant. Er zijn nationaal en internationaal enorme kansen als het gaat om economische cluster- vorming op World Class Maintenance, Logistiek/Transport en Biobased Economy. De groei van het aantal senioren maakt de zorgsector (Care & Cure) tot een groeisector en ook de vrijetijdssector en de agrosector kunnen de regio enorme impulsen geven. De ontwikkeling van de economische structuur en dynamiek in West-Brabant is de afgelopen jaren regelmatig beschreven in rapportages van Kamer van Koophandel Zuidwest-Nederland en SES West-Brabant (inmiddels opgegaan in de Regio West-Brabant), zie ook bijlage A. Daaruit blijkt dat de industrie, de zorgsector en de zakelijke dienstverlening de belangrijkste werkgevers zijn in onze regio. De laatste twee sectoren zijn tevens sterke groeiers. Het werkgelegenheidsbelang in toerisme & recreatie bedraagt circa 5% en sinds het jaar 2000 is het aantal banen in deze sector met 11% gestegen. Hier zit echter nog potentie, doordat het aantal beschikbare bedden voor overnachtingsmogelijkheden ver onder het landelijk gemiddelde ligt (67 bedden per 10.000 inwoners, versus 126 op landelijk niveau). Daarentegen zijn de afgelopen jaren banen verloren gegaan in industrie, landbouw en financiële dienstverlening. Ook de positionering van onze regio tussen de havens van Antwerpen en Rotterdam brengt veranderingen met zich mee. In de Rotterdamse Havenvisie staat het streven dat in 2030 de havens van Rotterdam, Dordrecht en Moerdijk een geïntegreerd complex zijn. Moerdijk wordt gezien als de locatie die zich kan doorontwikkelen tot een sterk logistiek knooppunt. Daarnaast spreekt men de verwachting uit dat in West-Brabant meer droge bedrijventerreinen komen waar logistieke bedrijven en toeleveranciers zich vestigen. Dat brengt ook werkgelegenheid voor onze regio met zich mee.

⁴ De opkomende economieën Brazilië, Rusland, India, China

c Ruimtelijk-ecologische transitie

De functieverandering van ruimte zal zich bij ongewijzigd beleid blijven voordoen, ook in West-Brabant. De Havenvisie 2030, waarin beschreven staat dat verbindingen met het achterland noodzakelijk zijn, schetst in dat opzicht een boeiend beeld. In het bijzonder komen bereikbaarheid en leefbaarheid sterk onder druk te staan als de Rotterdamse haven zich doorontwikkelt.

Zowel de noord-zuidverbindingen als de oost-westverbindingen doorkruisen onze regio. De realisering van de A4 in 2014 dwingt West-Brabant na te denken hoe het deze snelste verbinding tussen Rotterdam en Antwerpen ook economisch wil en kan benutten. Door het toenemende goederenvervoer over de weg vanuit de Rotterdamse haven zullen bepaalde wegvakken op de A58, A17, A27 en A59 verder dichtslibben.

Om de druk op wegvervoer te verminderen is een stelsel van 'inlandterminals' nodig, waar activiteiten naar verplaatst worden die niet noodzakelijkerwijs in de zeehaven moeten plaatsvinden, zoals inklaren van goederen en opslag van containers. West-Brabant kent al dergelijke terminals in Oosterhout en Bergen op Zoom. De haven van Rotterdam zet ook in op meer goederenvervoer over spoor en water. De vierde zeehaven van Nederland, Moerdijk van steeds groter belang voor Rotterdam.

De aansluiting van Breda op de Hoge Snelheidslijn (HSL) biedt door de betere bereikbaarheid van onze regio ook kansen voor doorontwikkeling.

Ook het ziekenhuisaanbod zal de komende jaren veranderen. Denk aan minder kerntuinen met een ziekenhuisfunctie, met daaromheen bevolkingskernen waarin onder andere de spoedzorg een plaats krijgt. De huidige drie ziekenhuizen hebben deze intentie al in een samenwerkingsovereenkomst neergelegd.

Tenslotte biedt de wateropgave ook geweldige uitdagingen en kansen. Door de klimaatverandering is West-Brabant genoodzaakt om binnen vijf tot tien jaar het hoofd- en regionale watersysteem klimaatproof te maken. Deze opgave betreft zowel een kwaliteits- als kwantiteitsverbetering. Tegelijkertijd geeft dit mogelijkheden om hiermee ecologische en economische waarden (bijvoorbeeld met toerisme en recreatie) toe te voegen. Cultuurhistorische, landschappelijke en agrarische kwaliteiten van bijvoorbeeld een gebied als het Land van Heusden en Altena, kunnen hierdoor een impuls krijgen. Dit geldt uiteraard ook voor de andere gebieden langs de West-Brabantse waterrand. Het behoud en de versterking van de diversiteit binnen het watersysteem is ook een belangrijk uitgangspunt.

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied

West-Brabant is zich bewust van zijn kwaliteiten en werkt in toenemende mate samen om het gebied verder te profileren voor bewoners, bedrijven en omliggende regio's. Onze regio ontwikkelt zich verder tot een sterk stedelijk gebied met een vitaal buitengebied, dat goed is gepositioneerd tussen Rotterdam, Dordrecht en Antwerpen en de open ruimte van Zeeland.

Deze kwaliteiten zullen in balans tussen de componenten economie, ecologie en leefbaarheid moeten worden versterkt. Bij ieder uit te voeren project geven we aan hoe die balans een plek heeft gekregen, om daarmee duurzame ontwikkeling in West-Brabant te stimuleren.

Kansen voor West-Brabant

Het is goed wonen en toeven in West-Brabant. Onze regio ligt centraal binnen de economisch belangrijke Rijn-Schelde-Maas-Delta en levert een flinke bijdrage aan de verdere ontwikkeling ervan. Er is een gevarieerd aanbod van bedrijvigheid op het gebied van chemie, logistiek, maintenance, zorg, dienstverlening, toerisme en agrarisch. Dorpen en steden worden omarmd door hoogwaardige agrarische landschappen, natte en droge natuur. Deze natuur is gevarieerd: heide, hoogveen, bossen, plas-sen, beken, krekken, vennen, meren, vaarten en polders, en grenzend aan zeearmen. Behoud en versterking van de kracht en pracht van agrarische cultuurlandschappen, natuur, landschap en ecologische kwaliteit blijven een grote opgave. Met de Biesbosch en de Oosterschelde is West-Brabant omgeven door twee schitterende nationale parken. De Brabantse Wal en de directe omgeving kan in samenspraak met de provincie de komende jaren getransformeerd worden tot een landschap van allure. Verder zijn er nog het Landschapspark Oosterhout-Teteringen en de Chaamse bossen die om aandacht vragen. De regio kan hierdoor terecht gezien worden als de groene long tussen Rotterdam en Antwerpen en wil dat ook graag blijven. Dit biedt vele kansen om de groeipotentie van toerisme en recreatie te benutten⁵.

Voor een regio in transitie is de aanwezigheid van kwalitatief hoogstaand onderwijs op verschillende niveaus een basisvoorwaarde om op effectieve wijze te kunnen investeren in de kenniseconomie, de topgebieden verder te ontwikkelen en te innoveren. In West-Brabant zijn grote (ROC en Avans) en gespecialiseerde (NHTV en NLDA - de voormalige KMA -) onderwijsinstellingen gehuisvest. Dit zijn instellingen die een sterke focus hebben op kwaliteit en direct aansluiten op de economische bedrijvigheid in onze regio. Daarmee geven ze een impuls aan de ontwikkeling van de arbeidsmarkt. Bovendien ligt er in een straal van 100 km om West-Brabant een groot aantal universiteiten, zoals de Universiteit van Tilburg, Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit Utrecht, de Universiteiten van Antwerpen en Leuven, de Technische Universiteiten van Eindhoven en Delft, en de Wageningen University en Research.

5 De 'Vrijtijdsagenda 2011-2015' van RWB heeft duidelijke doelstellingen geformuleerd.

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

Aandachtspunten voor West-Brabant

Er zijn ook aandachtspunten in de regio die om extra energie vragen. Zo moeten we het landelijke gebied leefbaar en vitaal houden. De economische, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten zijn daarvoor aanwezig. Nadrukkelijk is het belangrijk deze bestaande kwaliteiten ten minste in stand te houden en waar mogelijk in samenhang te versterken. Vaak blijkt dat afzonderlijke doelstellingen niet geheel samen kunnen gaan. Denk bijvoorbeeld aan ecologie, landschap en cultuurhistorie rondom de kreken in het kleigebied. In dergelijke gevallen zijn duidelijke keuzes noodzakelijk om specifieke waarden optimaal te kunnen laten renderen.

De vergrijzing en vergroening maken het nodig grote aandacht te besteden aan het behouden en opleiden van voldoende arbeidskrachten op alle niveaus, rekening houdend met het feit dat 70% van de jongeren in de regio met een VMBO- of MBO-kwalificatie van school komt.

Dragers van West-Brabant

Het ruimtelijk toekomstbeeld is ingekaderd in planologische visies van diverse gemeenten, de regio en provincie en op een hoger schaalniveau in de MIRT-verkenning Antwerpen - Rotterdam, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, en de Havenvisie 2030. Hierop zullen we in samenspraak passende pakketten moeten ontwikkelen. Alleen door de handen ineen te slaan is West-Brabant in staat om die opgaven te tackelen, zeker als het onze ambitie is om economie, ecologie en leefbaarheid in balans tot ontwikkeling te brengen.

Leefbaarheidsdragere

West-Brabant wordt, net als de meeste andere regio's in ons land, in de nabije toekomst geconfronteerd met ontgroening en vergrijzing, en daardoor met een tekort aan passende arbeidskrachten. Dit heeft consequenties voor verschillende groepen en terreinen:

Jeugd Ontgroening betekent dat we elke jongere hard nodig hebben en dat elke jongere zijn of haar mogelijkheden optimaal ontwikkelt en benut. Gemeenten zullen hieraan bijdragen via gebundelde inzet van leerplichtfuncties, integrale jeugdgezondheidszorg en decentralisatie van de jeugdzorg. Daarmee is de jeugd in staat een goed inkomen te verwerven, de eigen leefomstandigheden in te richten en op deze wijze bij te dragen aan de samenleving. Er moet echter ook werk zijn voor de groep en dan niet alleen op HBO- en WO-niveau. Immers, driekwart van de jeugd komt met een VMBO- of MBO-kwalificatie van school.

Ouderen en mensen met een beperking Vergrijzing betekent dat we elke oudere hard nodig zullen hebben door de bijdrage die hij of zij, bijvoorbeeld als vrijwilliger, kan leveren aan een vitale samenleving. Een goede gezondheid stelt de senioren in staat hun competenties ook na hun pensionering optimaal in te zetten en hun leefomstandigheden naar eigen wens in te richten. De wet 'Werken naar vermogen' verplicht gemeenten het maximale uit ieder mens te halen. Gemeenten krijgen een steeds grotere rol in het bevorderen van de zelfstandigheid van mensen in het kader van de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ook de civil society wordt meer en meer aangesproken. Het is daarbij wel belangrijk dat er aandacht is voor voldoende alternatieven en ook juist opgeleid personeel voor die groep die aangewezen blijft op zorg door professionals.

Arbeidsmigranten Krapte op de arbeidsmarkt betekent dat hier vanuit andere delen van Europa arbeidskrachten komen werken. We zullen de mogelijkheid moeten bieden om deze arbeidsmigranten goed te ondersteunen binnen de bestaande arbeidsmarkt en binnen onze leefomgeving, met aandacht voor hun eigen cultuur. Huisvesting voor tijdelijke en permanente arbeidsmigranten vraagt aandacht.

Krimp De krimp zal het eerste en het hardst voelbaar zijn in de meer landelijke gebieden in onze regio. De functies voor de kwaliteit van de leefbaarheid staan onder druk in de kleinere kernen. Jongeren trekken weg en er verdwijnen steeds meer voorzieningen. Echter, dorpen en kernen hebben juist een geheel eigen dynamiek. Deze vindt plaats op eigen kracht van de bestaande en nieuwe bewoners. De pilot regionale aanpak Leefbaarheid, die de 19 gemeenten samen met Gedeputeerde Staten van Brabant en met diverse instellingen uitvoeren, is bedoeld om voor dit vraagstuk antwoorden te formuleren.

Care and Cure De uitdaging ligt in het leveren van huisartsenzorg dicht bij huis, in combinatie met de introductie van nieuwe technologische ontwikkelingen.

Voor het onderwijs is er de uitdaging om goed gekwalificeerd zorgpersoneel op te leiden en hun een goede werkomgeving te bieden. Voor onze regio is het belangrijk tijdig te anticiperen op trends die zich aandienen. Dat vraagt om gerichte en slimme oplossingen, alsmede betrokkenheid en verantwoordelijkheid van alle partners (zorgsector, overheid, onderwijs en bedrijfsleven) en van burgers zelf. [Lees verder>>](#)

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

Technologie kan hierbij ondersteunend zijn, maar de zorgvrager staat centraal. In Roosendaal hebben aanbieders van de zorg, onderwijs en overheid besloten om hiervoor een 'proeftuin' te starten. Belangrijke onderdelen daarvan zijn het versterken van het ketendenken in de zorg, de introductie van nieuwe technologische ontwikkelingen, sociale innovaties binnen de zorgeconomie en de opleiding van personeel.

Tegelijkertijd lopen kosten in de zorg verder op en is spreiding van voorzieningen kostbaar. Dit alles wordt nog versterkt door overheveling van taken op leefbaarheid gebied vanuit rijk en provincie naar lokaal niveau.

De inzet moet, naast reguliere zorg, ook gericht zijn op preventie. Preventieve zorg zal ertoe bijdragen dat het ziekteverzuim daalt en burgers langer mee kunnen draaien in het arbeids- en sociale proces. Binnen West-Brabant moeten we op dit terrein optimaal samenwerken.

Cultuur Cultuur is meer dan 'leuke dingen voor de mensen'. Het staat voor kwaliteit van leven, het verbindt, het is economie en vormt imago. Bovendien blijkt uit onderzoek dat hoogwaardige cultuurbeleving een positief effect heeft op de veiligheid. Onze samenleving vindt haar grondslag in vertrouwen en het delen van culturele waarden. Zo is in West-Brabant gemeenschapszin een kernkwaliteit. Het wordt uitgedrukt in sociaal-culturele waarden als traditie, samenwerkingszin en innovatiekracht. Onze regio combineert cultuurhistorische waarden met landschappelijke waarden en stedelijke voorzieningen.

Ecologische dragers in de regio

De West-Brabantse steden en dorpen worden omarmd door hoogwaardige natte en droge natuur, en door prachtige (agrarische) landschappen en vergezichten. Kwaliteiten die we moeten benutten en koesteren. De provinciale structuurvisie stelt heel duidelijk dat "de achteruitgang in de ontwikkeling van de biodiversiteit wordt omgebogen in een positieve ontwikkeling. De natuur- en watersystemen in de gebieden zijn daarom beschermd en worden verbeterd door deze goed met elkaar te verbinden."

Wat de ecologische dragers betreft is er een aantal speerpunten:

Water als ordenend principe Dit betekent een veerkrachtig en robuust systeem van zowel zoet- als zoutwater, waarmee we ook de klimaatbestendigheid bevorderen (ruimte voor de rivieren). In landschappelijke context zijn de waterlopen van groot belang. Dit geldt naast de Biesbosch, het Hollands Diep en het Krammer-Volkerak ook voor de vele kleinere waterlopen en vaarten, zoals Mark en Dintel.

Waterkwaliteit voor natuur en woongenot Voldoende zoet water is belangrijk voor de landbouw, recreatie, logistiek, volksgezondheid en industrie, maar ook voor de drinkwatervoorziening. Verziltning van sommige wateren is weer noodzakelijk voor de waterkwaliteit, ecologie en leefbaarheid. Hierbij zijn duidelijke keuzes noodzakelijk die moeten passen binnen een goed werkend watersysteem. Dit is in de Ruimtelijke Visie West-Brabant 'Watermachine' genoemd. De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta werkt aan een klimaatbestendig (dus veilig), ecologisch veerkrachtig en economisch vitaal deltagebied.

Klimaatbestendigheid van ons handelen Bij al het economisch en menselijk handelen is het noodzakelijk dat dit CO₂--neutraal en vanuit de Cradle to Cradle (C2C)-gedachte⁶ gebeurt. Zowel op het vlak van bedrijvigheid, transport, duurzaam bouwen en (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen. In de 'Visie op duurzame energie West-Brabant' hebben we ons ten doel gesteld om in 2020 zeker 20% van de regionale energiebehoefte duurzaam op te wekken.

Biodiversiteit koppeling natuur en recreatie. Met onze nationale landschapsparken de Biesbosch en de Oosterschelde, en het provinciaal landschap de Brabantse Wal heeft West-Brabant drie gebieden die ook door andere overheden als belangrijk worden gezien. Maar er is meer. Door onze regio lopen vele ecologische (hoofd)structuren. In de praktijk blijkt het veelal te gaan om relatief kleinschalige, meer lokale ingrepen zoals natuurvriendelijke oevers. Zowel in de Brabantse Wal als in de regionale ecologische structuur ligt nog een forse opgave voor de regio.

Landbouw als duurzame ontwikkeling De oppervlakte cultuurgrond is een belangrijke drager voor bodemwater. De grote variatie aan teelten levert een bijdrage aan biodiversiteit. Dat geldt ook voor het randenbeheer en voor aanleg en beheer van landschap-elementen en projecten gericht op een gezonde bodem en water.

Economische dragers

West-Brabant heeft een aantal belangrijke dragers van de economie. Op (inter)nationaal gebied zijn er drie sectoren die er toe doen:

World Class Maintenance Nederland heeft in de afgelopen decennia een ongekend sterke reputatie opgebouwd in civiel en militair onderhoud van dure hoogwaardige goederen en installaties. Ons land beschikt over de aanwezigheid van kapitaal-intensieve maak- en productiebedrijven en over zeer gespecialiseerde en vakkundige onderhoudsfirma's. Mede door toedoen van het Dutch Institute World Class Maintenance erkennen zowel het bedrijfsleven als de politiek en het onderwijs de toegevoegde waarde van dit vakgebied. Het besef dat een competitieve sector van groot belang is voor een kennis- en techniekgedreven economie als de Nederlandse, is nog altijd groeiende. [Lees verder>>](#)

6 Cradle to cradle: het in onze eigen noden en de toekomstige generaties van meer mogelijkheden voorzien

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

Maintenance is een multidisciplinaire en crosssectorale activiteit, die alleen op wereldniveau is te brengen door een goede en duurzame samenwerking van alle spelers. Daarbij gaat het om eigenaren, leveranciers, onderhouders, onderwijs- en onderzoekinstellingen en overheden (nationaal, regionaal en lokaal). Alleen gezamenlijk kunnen zij kennis ontwikkelen en benutten om efficiënt, effectief en slimmer onderhoud uit te voeren tegen minimale kosten. Daarmee maken we maintenance tot een internationaal exportproduct.

De Nederlandse onderhoudssector telt momenteel ongeveer 150.000 directe arbeidskrachten en is jaarlijks goed voor een omzet van 18 miljard euro (exclusief de vastgoedsector). Het zwaartepunt ligt in Zuid-Nederland - inclusief de regio Rotterdam - waar alleen al meer dan 1.500 bedrijven actief zijn in deze sector. De overheid heeft in de initiatiefase de trekkersrol vervuld. Nu is dat overgenomen door bedrijfsleven en onderwijs, waarbij de overheid in randvoorwaardelijke zin een belangrijke rol blijft spelen.

Logistiek Met een bijdrage van 40 miljard aan het Bruto Nationaal Product (BNP) van Nederland is de logistieke sector goed voor ongeveer 8.5% van het BNP. Onze positie als logistieke topregio willen wij minimaal behouden. De concentratie daarvan bevindt zich in de Rijn-Schelde-Maas-Delta met de mainports Rotterdam en Antwerpen als centrale polen. In 2020 wil Nederland de Europese marktleider zijn in het managen van goederenstromen door Europa. Met het Dutch Institute of Advanced Logistics (DINALOG) in Breda heeft West-Brabant het topinstituut binnen haar grenzen, dat daar innovatief aan werkt. Ook hiervoor heeft de overheid de aanjagende rol vervuld en is nu verder ondersteunend aan het bedrijfsleven en onderwijs om van DINALOG een economisch succes te maken.

Biobased Economy In 2015 is West-Brabant goed op weg om op de schaal van Zuidwest-Nederland (the green chemistry delta) tot de top-3 regio's in Europa te gaan behoren binnen de Biobased Economy. De focus is vooral gericht op 'Agro meets Chemistry', waarbij agroreststromen geschikt worden gemaakt voor chemietoepassingen, zoals bioplastics of andere eindproducten. Maar ook door de opwekking van duurzame energie (wind, zon, biomassa, restwarmte en vergisting) kunnen land- en tuinbouw en de verwerkende industrie een bijdrage leveren aan de Biobased Economy. Het verwerken van landbouwproducten voor Biobased Economy in de directe omgeving van de agrarische bedrijven kan bijdragen aan het vitaal houden van het landelijk gebied in onze regio. De ontwikkeling van toplocaties en topkennisinstituten zijn daarbij speerpunten. Daarbij is samenwerking met onderwijs belangrijk, omdat die voor een doorlopende leerlijn van MBO via HBO naar WO kan zorgen.

Op meer regionale schaal is de gezamenlijke inzet gericht op kansen voor West-Brabant op de langere termijn. Voorop staat dat de bestaande ondernemers het fundament vormen voor de West-Brabantse economie en werkgelegenheid. De topsegmenten kunnen maximaal succesvol zijn als ook innovatie binnen het MKB door middel van business to business-samenwerking wordt gestimuleerd. De regio is er alles aan gelegen om deze ondernemers te faciliteren. [Lees verder>>](#)

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

Zorgeconomie Zorg speelt in West Brabant een belangrijke rol bij het behoud van de hoge kwaliteit van leven van onze inwoners. Nu al is de zorgsector de grootste werkgever in onze regio. Tot 2020 zullen nog circa 10.000 mensen in de zorg nodig zijn om de gevolgen van de enorme vergrijzing hier op te kunnen vangen. Ook slimme technologie zal creatief moeten worden ingezet. Dit laatste geeft een krachtige impuls aan de ontwikkeling van lokale kennisinitiatieven op het gebied van zorgtechnologie. De curatieve sector (ziekenhuizen) zal de komende jaren een gedaantewisseling ondergaan. Niet elk specialisme is meer overal te krijgen. In de care (AWBZ sector) zal gedeeltelijke integratie met langdurige zorg en welzijn leiden tot een samenwerkingsverband met de gemeenten om in de toegenomen lokale behoeften te kunnen blijven voorzien. Hier zullen creatieve oplossingen nodig zijn om tot andere verhoudingen te komen tussen professionele zorg, mantelzorg en zelfzorg.

Toerisme & recreatie Van 2000 tot 2009 is de werkgelegenheid in de recreatie- en toerismesector in West-Brabant gegroeid met 11%. De toeristische en vrijetijdssector genereert daarmee 15.500 FTE aan werkgelegenheid in onze regio. De toeristische bestedingen in West-Brabant bedragen jaarlijks meer dan 1,4 miljard euro. In 2008 brachten Nederlandse en buitenlandse toeristen hier 3 miljoen vakantieovernachtingen door. Daarnaast werden bijna 64 miljoen uitstapjes in West-Brabant ondernomen. Het is een sector van blijvende waarde. Daarom is het van belang het aanbod van de sector bij de tijd te houden en de recreatieve en toeristische mogelijkheden die de regio biedt blijvend onder de aandacht te brengen van (potentiële) bezoekers.

Agro (glastuinbouw en boomteelt) De land- en tuinbouw is van oudsher een belangrijke economische factor in West-Brabant. De verschillen in grondsoort en daarnaast de ligging nabij de steden, hebben tot een zeer gevarieerde productie van een kwalitatief hoog niveau geleid. Teelt van gewassen voor de voedselproductie, de sierteelt en de veehouderij voor vlees, zuivel en eieren blijven de belangrijkste activiteiten. Een goede ontwikkeling is de versterkte relatie met de regionale markt, zoals het aanbod van streekproducten, regionale afzet, zorg en recreatie.

De beleving van het platteland gaat ook een steeds grotere rol spelen. De ingezette weg van de verbreding van de landbouwbedrijven krijgt een vervolg door het ontwikkelen van recreatieve, educatieve en leefbaarheidse activiteiten. De verkenning naar de haalbaarheid van kandidaatstelling voor de Floriade 2022 past in dit patroon.

Daarnaast is zorgeconomie een aanvullende pijler die binnen onze regio is gepositioneerd. De sector gaat eveneens een belangrijke bijdrage leveren aan het verduurzamen van de West-Brabantse samenleving; energiebesparing en -winning. Denk daarbij aan het versterken van de regionale kringlopen op het gebied van mineralen, CO₂, en energie, het versterken van een robuust watersysteem en verhogen van de biodiversiteit, onder andere door agrarisch natuurbeheer.

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

RANDVOORWAARDEN

De in het vorig hoofdstuk genoemde dragers hebben randvoorwaarden nodig om volledig tot bloei te kunnen komen. Denk daarbij aan optimale bereikbaarheid, afgestemde opleidingen, goede huisvesting en een aantrekkelijke leefomgeving. Naast deze fysieke randvoorwaarden is het ook van belang dat we onze regelgeving kritisch bekijken en dat de organisaties en bedrijven binnen de regio meer als eenheid optrekken richting hogere overheden. Hierin kan de regionale overheid een leidende rol spelen, uiteraard in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en het onderwijsveld.

Arbeidsmarkt Vanuit leefbaarheids perspectief is het belangrijk dat er voldoende werkgelegenheid is, waarmee West-Brabanders in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Dan kunnen zij ook zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun welzijn en is er voldoende financieel draagvlak voor een goed woon- en leefmilieu. Andersom is de beschikbaarheid van voldoende (geschoold) personeel zeker zo belangrijk om aan de vraag naar arbeid te kunnen voldoen. Dit is een belangrijk aandachtspunt gezien de vergrijzing en ontgroening die ook onze regio treft. In een goed ontsloten en slim georganiseerde arbeidsmarkt is er een balans tussen vraag en aanbod. Onderwijs en de samenwerking met het bedrijfsleven spelen daarin een belangrijke rol. Hierbij is het systeem van 'werken naar vermogen' een leidend principe. De overheid zal daarbij aandacht moeten hebben voor ontschotting van regelgeving om dit vorm te kunnen geven. Een ander belangrijk aspect van een goed functionerende arbeidsmarkt is scholing en inpassing van arbeidsmigranten, daarbij rekening houdend met de eigen cultuur in relatie tot de Nederlandse cultuur, alsook met leefbaarheid, wonen en welzijn. De provincie zet met 'De Agenda van Brabant' in op het vestigings- en leefklimaat zodat Noord-Brabant tot de top van de (industriële) kennis- en innovatieregio's in Europa blijft behoren.

Onderwijs Een goed functionerende arbeidsmarkt heeft alle belang bij een goed aanbod van onderwijs, van VMBO to universitair. Hierbij denken we aan inzet van leerwerkplekken, stageplaatsen en vrijwilligers. Dit vergroot de arbeidsparticipatie en bevordert mobiliteit/flexibiliteit op de arbeidsmarkt. Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is hierbij ook een belangrijk aspect. [Lees verder>>](#)

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

Het doorontwikkelen van het beroepsonderwijs met daaraan gekoppeld onderzoeken en kennisinstututen van voldoende kwantitatieve en kwalitatieve omvang biedt ook een stevig onderwijsfundament, waardoor West-Brabant aantrekkelijk blijft als vestigingsplaats voor ondernemingen.

Bereikbaarheid Goede bereikbaarheid is cruciaal voor een goed vestigingsklimaat met positieve effecten voor de regionale economie. Hierbij is het steeds belangrijker om in te zetten op verplaatsing van vervoersstromen van weg naar water en/of spoor (modal shift), maar ook op slim vervoer: compacte stromen met minder bewegingen. Door onze regio loopt zware infrastructuur, die deels bedoeld is voor doorgaande stromen. Deze infrastructuur is voor de grote zeehavenbedrijven met hun noodzakelijke achterlandverbindingen en voor de ontsluiting van Zeeland als belangrijke toeristische regio, van nationaal en Europees belang. Goede afwikkeling van de doorgaande stromen betekent ook een goede aan- en afvoer van regionale vervoersstromen. Daarvoor zullen nog wel enkele knelpunten in het hoofdwegennet moeten worden aangepakt, zoals bijvoorbeeld knooppunt Hooipolder.

Vervoer van goederen over spoor neemt toe. Wat betreft de capaciteit is dit nog geen knelpunt, maar uit oogpunt van leefbaarheid inmiddels wel. Een robuuste spoorverbinding van Rotterdam naar België/Frankrijk (RoBel) vraagt om gebundelde inzet richting de overheden in Den Haag en Brussel.

In het personenvervoer over het spoor is de verbinding Utrecht-Breda de ontbrekende schakel, die wel van belang is voor Brabant. De lobby hiervoor is een belangrijke opgave die met kracht ter hand moet worden genomen.

Leefmilieus Kwalitatief hoogwaardige leefmilieus met passende voorzieningen op het gebied van wonen, zorg, scholing, recreatie, vrijetijdsbesteding en cultuur zijn onmisbaar voor een economisch goed functionerende regio. De visie hierop is neergelegd in de regionale Ruimtelijke Visie, die fungeert als schakel tussen de provinciale, rijks en lokale structuurvisies. Vanuit regionaal perspectief is een gevarieerd (kwantitatief, maar ook kwalitatief) woningaanbod noodzakelijk. Het volkshuisvestingsvraagstuk vergt een integrale aanpak (arbeid, voorzieningen, wonen) met als uitgangspunt: 'krimp als kans'. De aantrekkelijkheid van de Brabantse stedenrij kan bewaard blijven door sterk in te zetten op kwaliteitsverbetering van natuur en landschap in en om de steden. De variëteit en identiteit van de Biesbosch, Oosterschelde, Brabantse Wal, Delta, Baronie en lokale uitloopgebieden draagt daar ook aan bij. Gebieds- en themagerichte profilering moet dit verder onder de aandacht brengen.

Cultuurhistorie De cultuurhistorische waarde van kloosters, industriële complexen en landgoederen draagt eveneens bij aan de identiteit en aantrekkelijkheid van West-Brabant. Investerings om deze in stand te houden zijn ook randvoorwaardelijk.

Kunst en cultuur De kwaliteit en de uitstraling van kunst en cultuur in brede zin versterken het imago, de aantrekkingskracht en de internationale concurrentiepositie van regio's en steden. Binnen Europa zijn harde vestigingsfactoren als bereikbaarheid, arbeidsmarkt en dergelijke voor veel regio's grotendeels gelijk. Kunst en cultuur vormen daarom steeds meer een omgevingsfactor die de doorslag geeft bij vestigingsbeslissingen van bedrijven en werknemers. De wens om in 2018 als 'Brabant de Culturele Hoofdstad van Europa' te zijn draagt hieraan bij.

Voorzieningen De beschikbaarheid van voorzieningen vraagt om permanente aandacht. De discussie over de spreiding van de ziekenhuizen in Nederland is voor West-Brabant met zijn drie topvoorzieningen relevant. Het onderzoek van de Hogescholen om in Zuidwest-Nederland te komen tot kleinschalig en residentieel onderwijs (University Colleges) is als vestigingsfactor voor onze regio van belang, evenals de realisering en uitbouw van de Internationale School in Breda.

Netwerksamenwerking West-Brabant kan de belangen van inwoners, bedrijven en instellingen het beste dienen door wisselende allianties te sluiten tussen bedrijven, instellingen (onderwijs, maatschappelijke organisaties) en overheden. De relaties liggen op vrijwel alle terreinen: economie, arbeidsmarkt, zorg, infrastructuur, natuur en landschap, toerisme, woningmarkt, etc. Daarbij wordt per opgave bepaald wie de verantwoordelijke partij is. Tevens zullen gemeenten en de regio ook zaken moeten durven loslaten. Het onderling vertrouwen kan worden bevorderd door elkaar goed te informeren en te betrekken bij ontwikkelingen. Onze regio maakt deel uit van de provincie Noord-Brabant en van BrabantStad. Sociaal-economisch en maatschappelijk tekent zich echter een nieuwe ordening af, waardoor West-Brabant steeds meer op de Noordzuid-as is georiënteerd. Daarom zijn de Stadsregio Rotterdam, Drechtsteden, Zeeland, Vlaanderen en Antwerpen steeds belangrijkere samenwerkingspartners.

Governance Projecten en programma's worden uitgewerkt in een projectteam, bestaande uit medewerkers van organisaties die er een relevante bijdragen aan kunnen leveren. In deze projectteams is alle inhoudelijke kennis en deskundigheid aanwezig. De overall bewaking van de voortgang, de prioritering en tijdsplanning van het uitvoeringsprogramma liggen in handen van de nog op te richten 'Strategic Board', met deelnemers uit de drie O's en onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Deze board komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar en beoordeelt de stand van zaken van de uitvoering van de Strategische Agenda. Het secretariaat van de Regio West-Brabant levert ondersteuning van de Strategic Board.

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

VERVOLGTRAJECT

Deze visie en randvoorwaarden op economisch, ecologisch en leefbaarheidsgebied vormen het kader voor de komende jaren. De vertaling hiervan in projecten, activiteiten en processen wordt SMART⁷ beschreven door de drie O's in het uitvoeringsprogramma. Het geeft aan welke projecten op korte en middellange termijn worden opgepakt en welke organisatie de kwartiermaker levert.

Na vaststelling van deze Strategische Agenda worden de projecten opgestart. De realisering ervan is de verantwoordelijkheid van het projectteam. Per project wordt de financiële haalbaarheid bekeken en gestuurd op middelen en menskracht.

Tot slot. Deze visie beschrijft de periode tussen 2012 en 2020. Veel ontwikkelingen zijn helaas niet te voorzien en daarom is het van belang om in de loop van 2016 de visie tegen het licht te houden en te beoordelen of het uitvoeringsprogramma op schema ligt.

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

BIJLAGE

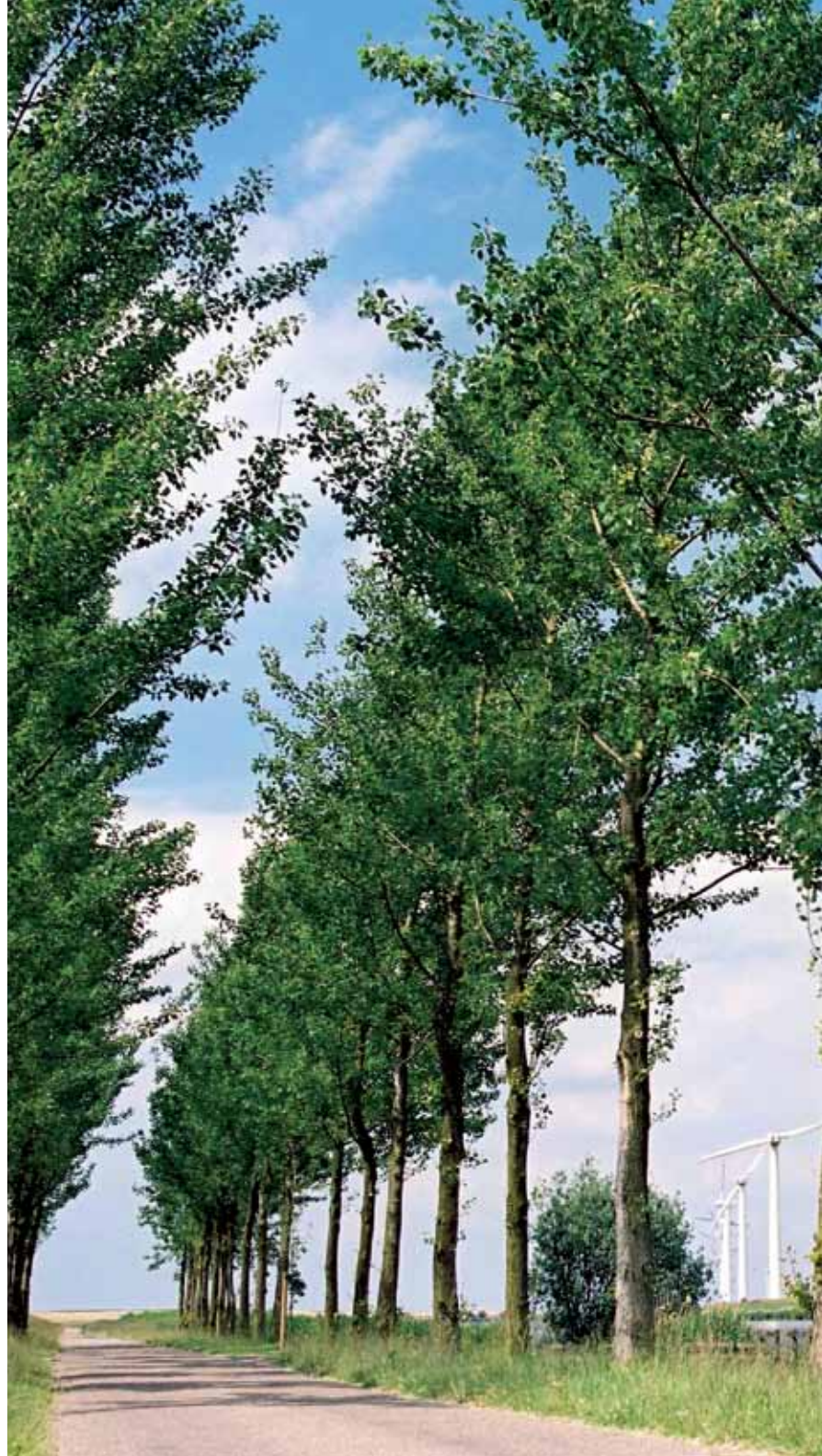
Onderbouwing economische transitie

De gegevens van de economische transitie komen uit het Regioprofiel van West-Brabant van voorjaar 2010. Daarin zijn de volgende constatering en trends vermeld:

- Industrie, zorgsector en zakelijke dienstverlening zijn de belangrijkste werkgevers in West-Brabant.
- In de periode 2000-2009 groeide het aantal vestigingen (+28%) sneller dan het aantal arbeidsplaatsen (+7%).
- Vooral in de industrie, landbouw en financiële dienstverlening zijn de afgelopen jaren banen verloren gegaan. De zorgsector en zakelijke diensten zijn sterke groeiers.
- Ongeveer 44% van werkgelegenheid is te vinden bij 50-plus bedrijven (2%).
- Het aantal nieuw opgerichte bedrijven is sterk gestegen (+32%); het aantal opheffingen is echter ook gestegen (+35%). Het groeisaldo is echter nog duidelijk in de plus (+716).
- Sinds 2004 is er een sterke stijging van het aantal startende ondernemingen (+67%). De meeste starters zijn te vinden in de bouw, adviesdiensten en persoonlijke dienstverlening.
- Bergen op Zoom, Breda en Woensdrecht scoren binnen West-Brabant in de periode 2000-2008 het hoogst op het gebied van nieuw ondernemerschap (starters).
- Het werkgelegenheidsbelang van recreatie en toerisme bedraagt ca. 5%. Alphen-Chaam en Baarle-Nassau kennen binnen de regio het hoogste percentage. Sinds 2000 het aantal r&t gerelateerde banen met 11% gestegen.
- Van de R&T gerelateerde banen heeft ruim 55% betrekking op eten en drinken.
- Het aantal beschikbare bedden in West-Brabant voor overnachtingsmogelijkheden (67 per 10.000 inwoner) ligt ver onder het landelijke (126) gemiddelde.
- De procentuele stijging van het aantal winkelgerelateerde arbeidsplaatsen (+7,2%) over de periode 2004-2008 is aanzienlijk hoger dan die van het aantal vestigingen (+3,6%).
- De helft van de verkoopvloeroppervlakte komt voor rekening van verkooppunten 'in en om huis' (= ca. 550.000 m²), dit is vrijwel gelijk aan het landelijk gemiddelde.

[Lees verder>>](#)

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

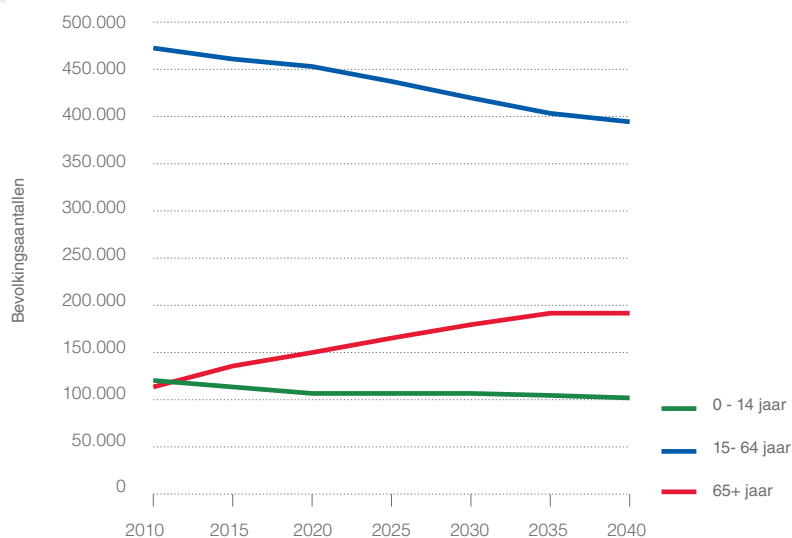
Onderbouwing economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

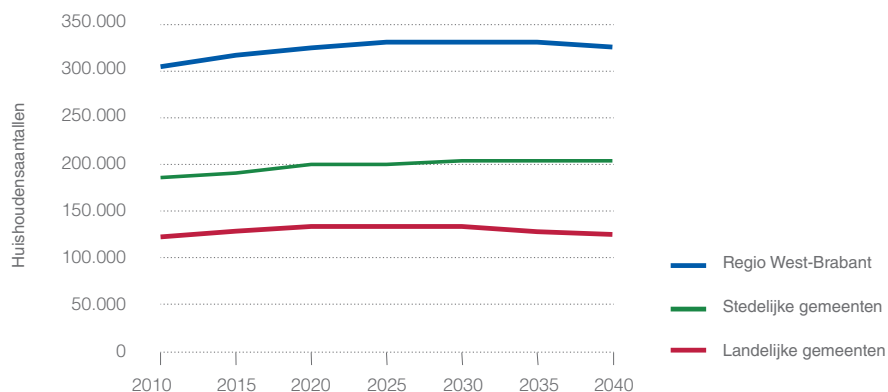
COLOFON

Prognose leeftijdsamenstelling 2010-2040

Bron: Bevolkings- en woningbehoefte prognose Noord-Brabant
 Uit afstudeerverslag Bevolkingskrimp in West-Brabant, J.A. Bastiaanssen

Prognose huishoudenontwikkeling 2010-2040

Bron: Bevolkings- en woningbehoefte prognose Noord-Brabant
 Uit afstudeerverslag Bevolkingskrimp in West-Brabant, J.A. Bastiaanssen

[HOME](#)[INHOUD](#)[VOORWOORD](#)[EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE](#)[LEESWIJZER](#)[VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR SAMENWERKING](#)[HET DNA VAN WEST-BRABANT](#)[Verleden](#)[Heden](#)[Toekomst](#)[WEST-BRABANT IN 2020](#)[Een regio met sterke steden en een vitaal buitengebied](#)[Kansen voor West-Brabant](#)[Aandachtspunten voor West-Brabant](#)[Dragers van West-Brabant](#)[RANDVOORWAARDEN](#)[VERVOLGTRAJECT](#)[BIJLAGEN](#)[Onderbouwing economische transitie](#)[SWOT-analyse](#)[Bronnenlijst](#)[COLOFON](#)

BIJLAGE SWOT-analyse

Vertrekpunt voor de strategische keuzen voor 2012-2020 zijn de huidige sterkten (en zwakten) van onze regio:

Sterkte	Zwakte
<ul style="list-style-type: none"> • Strategische ligging in de Dynamische Delta • Sterke economische pieken (Maintenance, Logistiek en Biobased economy) • Hoogwaardige kwaliteit van wonen en leven: aantrekkelijke woon- en vestigingsmilieus voor mens en bedrijf • Uitstekende (inter-)nationale bereikbaarheid via weg, water en spoor • Groot aantal historische vestingsteden en vestingwerken • Rijke cultuurhistorie • Triple helix samenwerking • Beschikbaarheid in nabijheid van topvoorzieningen op vlak van cultuur en onderwijs (o.a. Internationale School) • De afwisselende (water-)landschappen en natuurgebieden van allure: Brabantse wal, Biesbosch, Oosterschelde, Brabantse Delta en Baronie/Markiezaat • Grondwater- en bodemkwaliteit zijn relatief goed • De beken, kreken en rivieren vormen een schitterende belevingswereld • De culture voorzieningen zijn allemaal binnen handbereik • De sociale samenhang in de dorpen en kernen is groot • Verenigingsleven in dorpen en kernen is bruisend • De kernen, dorpen en steden hebben allemaal hun eigen identiteit en de diversiteit in het geheel maakt West-Brabant 	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende klimaatbestendigheid, zowel vanuit oogpunt natuur (biodiversiteit) en water • Onvoldoende internationale allure Regio West-Brabant / Breda • Te weinig toonaangevende marktleidende bedrijven aanwezig in regio • Mismatch aanbod en beschikbaarheid voldoende geschoold personeel in maintenance en zorgsector • Luchtkwaliteit is onder de maat • Visuele kwaliteit landschappen staat onder druk • Externe veiligheid in relatie tot spoorzones en havengebied Moerdijk • Het opleidingsniveau is lager dan elders • West-Brabant vormt geen natuurlijke geografische entiteit • Lastig om (jonge) bewoners blijvend te binden

Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Versterken kennisinfrastructuur aan de hand van de drie excellente sectoren: maintenance, logistiek en biobased economy • Studenten en toptalent binden en talent in regio ontwikkelen • Maatschappelijke opgaven aangrijpen voor nieuwe bedrijvigheid (slimme zorg, bereikbaarheid basisvoorzieningen, energie, water en klimaat) • Versterken onderscheidend regioprofiel West-Brabant in Dynamische Zuidwestelijke Delta • Verdere uitbouw cultuurhistorische kwaliteiten en toeristisch aantrekkelijke gebieden • Investerings waterveiligheid Zuidwestelijke Delta gericht economisch inzetten voor Watersportontwikkeling (Brabant aan Zee) • Op de schaal van Zuidwest Nederland kleinschalig en residentieel onderwijs (University Colleges) realiseren met mogelijke uitkomst: derde specialistische of thema-universiteit • Maatschappelijke opgaven aangrijpen voor nieuwe bedrijvigheid (slimme zorg, bereikbaarheid basisvoorzieningen, energie, water en klimaat) • Middelen klimaatbestendig maken Delta inzetten om biodiversiteit te vergroten • Landschappen van allure verder uitbouwen • Draagvlak voorzieningen versterken door vestiging werknemers van buiten West-Brabant. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vergrijzing en ontgroening en daardoor krapte op arbeidsmarkt • Mismatch aanbod en vraag naar personeel in sectoren maintenance, logistiek, biobased economy en zorg • Ruimtelijke krapte voor nieuwe bedrijvigheid op het vlak van Logistieke dienstverlening (VAL-bedrijven) • Leefbaarheid kernen in landelijk gebied door demografische ontwikkelingen • Wegvallende financiering realisering ecologische hoofdstructuur • Betaalbaarheid investeringsopgaven Strategische Agenda West-Brabant • Externe veiligheid spoorzones en havengebied Moerdijk • Realisering Havenvisies Rotterdam en Antwerpen zet bereikbaarheid via weg en spoor zwaar onder druk • Luchtkwaliteit komt meer onder druk te staan • Hoeveelheid areaal natuur en landschap komt verder onder druk te staan • Integratie werknemers uit andere Europese landen in West-Brabantse samenleving • Veralgung van Volkerak en Zoommeer

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

BIJLAGE Bronnenlijst

Regio West-Brabant

- Verklaring van Dussen; RWB, 31 oktober 2007
- SloK-aanpak 2008-2012 (Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven); RWB
- Ruimtelijke Visie West- Brabant 2030; RWB, 6 juli 2010
- Visie Goederenvervoer West-Brabant 2010-2030; RWB, 18 mei 2010
- Kwalitatieve vraag naar Bedrijventerreinen West-Brabant; Stec Groep BV, 18 maart 2009
- Leader ontwikkelingsplan de baronie. Voor de uitvoeringsperiode 2007-2013; SEP De Baronie, mei 2007

BrabantStad

- Samen Investeren in BrabantStad. Meerjarenprogramma 2008-2012; BrabantStad, maart 2009

Provincie

- Structuurvisie Ruimtelijke Ordening; provincie Noord- Brabant, januari 2011

Rijk

- Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte; Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2011
- Bedrijfslevenbrief; Ministerie van Economie Landbouw en Innovatie, 2011

Overig

- Ontwerp Havenvisie 2030 Rotterdam. Port Compass; Havenbedrijf Rotterdam, mei 2011

HOME

INHOUD

VOORWOORD

EEN STERKE REGIO IN TRANSITIE

LEESWIJZER

VIER LEIDENDE PRINCIPES VOOR
SAMENWERKING

HET DNA VAN WEST-BRABANT

Verleden

Heden

Toekomst

WEST-BRABANT IN 2020

Een regio met sterke steden en een
vitaal buitengebied

Kansen voor West-Brabant

Aandachtspunten voor
West-Brabant

Dragers van West-Brabant

RANDVOORWAARDEN

VERVOLGTRAJECT

BIJLAGEN

Onderbouwing
economische transitie

SWOT-analyse

Bronnenlijst

COLOFON

COLOFON

STRATEGISCHE AGENDA
WEST-BRABANT 2012-2020

Visiedeel

Vastgesteld door Algemeen Bestuur op 15 februari 2012

Ontwerp

Bureau Vormgeving Gemeente Breda

Drukwerk

Broese & Peereboom, Breda

Oplage

200 stuks

Fotografie

Lian van Herel

Wessel Keizer

Sumplus foto / Adriaan van Zijp

World Class Maintenance

Avans Hogeschool

N.V. Rewin

Gemeente Rucphen

Gemeente Bergen op Zoom

Etten-Leur, 15 februari 2012

West-Brandant 2012 Strategische Agenda

